

Розробник: Тетяна Романова, викладач циклової комісії музики і хореографії Фахового коледжу «Універсум» Київського університету імені Бориса Грінченка, викладач-методист

Викладачі: Бойчук К.П., Гончаров А.Ю., Кашперський С.С., Романова Т.В., Шпирка О.Д., Щекань Г.В., викладачі циклової комісії музики і хореографії Фахового коледжу «Універсум» Київського університету імені Бориса Грінченка

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні циклової комісії музики і хореографії

Протокол від «30» серпня 2023 року № 1

Голова циклової комісії музики і хореографії Тетяна РОМАНОВА

Робочу програму перевірено « _____ » _____ 2023 р.

Заступник директора з навчально-методичної роботи Оксана ГОЛОВЧАНСЬКА

Заступник директора з навчальної роботи Оксана КАЛАШНІК

Пролонговано:

на 2024/2025 н.р. (Романова Т.В.), «28» серпня 2024 р., протокол № 8

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» _____ 20__ р., протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» _____ 20__ р., протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» _____ 20__ р., протокол №__

1. Опис предмета навчальної дисципліни «ДОДАТКОВИЙ МУЗИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ»

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання
	денна
Вид дисципліни	обов'язкова
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Загальний обсяг кредитів/ годин	1/30
Курс	4
Семестр	7
Кількість змістових модулів за розподілом:	1
Обсяг кредитів	1
Обсяг годин, у тому числі:	30
Аудиторні	18
Підготовка і складання підсумкового контролю	10
Самостійна робота	-
Модульний контроль	2
Форма семестрового контролю	екзамен

2. Мета і завдання навчальної дисципліни

Мета курсу: підготовка майбутнього фахівця в галузі музичного мистецтва, який володіє необхідними навичками гри на додатковому музичному інструменті, знаннями та вміннями застосовувати їх в професійній діяльності; здатного здійснювати музично-педагогічну роботу з високим рівнем теоретичного і методичного осмислення суті педагогічної взаємодії; формування навичок успішної особистості: ціннісних орієнтацій, емоційного інтелекту, когнітивної гнучкості, потреби в творчій самореалізації та духовному самовдосконаленні.

Завдання курсу:

- виховання професійних якостей, опанування виконавськими компетентностями, які забезпечать успішність майбутньої професійної діяльності;
- формування у студентів художнього смаку і виконавської культури, почуття стилю, ознайомлення з кращими зразками класичної української та зарубіжної музики, народної музичної творчості;
- оволодіння різноманітним музично-педагогічним репертуаром, систематична робота над його розширенням, створення репертуарного фонду для майбутньої творчої самостійної роботи;
- формування практичних умінь і навичок роботи з дітьми шкільного та дошкільного віку;
- розвиток творчих здібностей студентів;
- набуття студентами виконавської свободи при відтворенні музичних творів;
- формування у студентів вміння застосовувати в освітньому процесі надбань класичних і сучасних педагогічних досліджень, новаторських ідей;
- створення у студентів позитивної мотивації до вивчення курсу і майбутньої професійної діяльності.

Дисципліна «Додатковий музичний інструмент» як обов'язкова компонента освітньої програми, забезпечує оволодіння студентами загальними та фаховими компетентностями і досягнення ними програмних результатів навчання за відповідною освітньо-професійною програмою:

*«Музично-інструментальна підготовка : Додатковий музичний інструмент»
(ОС фаховий молодший бакалавр)*

Номер в освітній програмі	Зміст компетентності	Номер теми, що розкриває зміст компет.
Загальні компетентності		
ЗК 4	Спроможність самостійно проводити пізнавальну діяльність, здатність до самоорганізації та саморозвитку.	1-8(мод.5)
Фахові компетентності		
ФК 5	Здатність застосовувати інструментально-виконавські вміння у навчальній, педагогічній та концертно-виконавській діяльності. Володіння методами роботи над творами різного жанру та стилю. Здатність до ансамблевої гри, спроможність поєднувати акомпаніаторські навички зі співом та елементами диригентської техніки	1-8(мод.5)
ФК 7	Володіння навичками хорового співу, хорового диригування, аналізу та читання хорових партитур; знання різножанрового хорового репертуару, методів роботи над хоровими творами, методикою роботи з хоровими колективами	1-8(мод.5)
ФК 8	Здатність поширювати знання з історії української та світової культури, літератури, народознавства; формувати повагу до національної мови.	1-8(мод.5)
ФК 9	Спроможність проводити різноманітні культурно-мистецькі заходи, спрямовані на відродження української духовності.	1-8(мод.5)
ФК 10	Спроможність формувати високі морально-етичні якості особистості, розвивати художньо-естетичний смак, збагачувати інтелектуальний, творчий, культурний потенціал.	1-8(мод.5)

3. Програмні результати навчання

Вивчення навчальної дисципліни передбачає досягнення наступних результатів:

- вміти творчо вирішувати нестандартні завдання в професійній діяльності (ОПП, ПРН 3);
- проводити музичні заняття / уроки музичного мистецтва в закладах дошкільної та загальної середньої освіти, аналізувати їх щодо досягнення мети і завдань, ефективності застосованих форм, методів, засобів і технологій (ОПП, ПРН 5);
- інтегрувати складні професійні уміння гри на музичних інструментах, співу, диригування, музичного сприймання, запам'ятовування та інтерпретації

музичних творів, артистизм, виконавську надійність (самооцінку, самоконтроль, саморегуляцію) (ОПП, ПРН 12);

- використовувати професійно-профільовані знання, уміння і навички в галузі професійної діяльності (ОПП, ПРН 13);
- виявляти здатність до професійного лідерства, розкриття особистісного творчого потенціалу та самореалізації в професійній діяльності (ОПП, ПРН 17);
- популяризувати музичне мистецтво в процесі різноманітної художньо-просвітницької діяльності (ОПП, ПРН 18)

4. Структура навчальної дисципліни

№ з/п	Назви теоретичних/практичних розділів	Кількість годин					
		Загальний обсяг	Практичні	Підготовка і скл. підс. контролю	Самостійна робота	Модульний контроль	Форма контролю
Модуль 5							
Розкриття художніх образів в музичних творах програмного матеріалу							
1	Удосконалення виконавських навичок в процесі вивчення дитячого репертуару	3	2	1			
2	Розширення музичного світогляду. Реалізація художньо - образного задуму композитора в процесі виконання творів	3	2	1			
3	Робота над диханням, артикуляцією, характером музичних творів	3	2	1			
4	Реалізація художньо - образного задуму композитора в процесі виконання творів.	3	2	1			
5	Розвиток і удосконалення професійних музичних умінь та навичок.	3	2	1			
6	Створення художнього образу, відтворення емоційного змісту твору	3	2	1			
7	Розвиток внутрішнього слуху та образних уявлень. Слуховий самоконтроль виконавця.	4	2	2			
8	Розвиток навичок стильової і жанрової інтерпретації музичних творів	6	4	2			
	Модульний контроль	2				2	
	Разом	30	18	10		2	екзамен

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 5. Розкриття художніх образів в музичних творах програмного матеріалу

Тема 1. Удосконалення виконавських навичок в процесі вивчення дитячого репертуару

Закріплення технічних прийомів та способів оволодіння творами. Удосконалення техніки читання з аркуша. Вивчення програмного матеріалу молодших класів. Програмний матеріал школярів молодших класів, цілісні та поетапні типи роботи. Арт-терапевтичні властивості музики.

Література: 1-3

Додаткова література: 3

Тема 2. Розширення музичного світогляду. Реалізація художньо - образного задуму композитора в процесі виконання творів

Ознайомлення з критеріями аналізу та самоаналізу виконаної музики. Інтонаційна виразність. Єдність мелодії та супроводу. Різні типи мелодії. Фразування. Контраст звуковий, артикуляційний, динамічний, тембровий. Робота над втілення музичного образу.

Література: 2

Додаткова література: 1-2

Тема 3. Робота над диханням, артикуляцією, характером музичних творів

Цілісні та поетапні типи роботи над музичними творами. Мішані типи роботи. Вивчення більш глибоких за змістом та більш складних за формою і фактурою творів. Детальна робота над диханням, артикуляцією.

Література: 1-5

Додаткова література: 3-4

Тема 4. Реалізація художньо - образного задуму композитора в процесі виконання творів

Засоби виразності музичної мови. Мелодія мистецтва «співу» на інструменті. Відчуття і визначення єдиної ритмічної пульсації. Типові помилки відтворення ритму. Виконання музичних творів різних за стилем, змістом, характером. Робота над втіленням музичного образу.

Література: 1 –2

Додаткова література: 3

Тема 5. Розвиток і удосконалення професійних музичних умінь та навичок

Прийоми гри музичних творів, відчуття і визначення єдиної ритмічної пульсації. Типові помилки відтворення ритму. Оволодіння вміннями якісного аналізу й слухання твору.

Література: 5.

Додаткова література: 2.

Тема 6. Створення художнього образу, відтворення емоційного змісту творів

Розвиток професійних музичних умінь. Вивчення груп темпу, розбір динаміки задля художньої виразності твору. Виконання музичних творів різних за стилем, змістом, характером.

Література: 2-5.

Додаткова література: 1.

Тема 7. Розвиток внутрішнього слуху та образних уявлень. Слуховий самоконтроль

Формування творчого підходу до виконуваних творів. Аналіз стильових особливостей виконання всієї програми. Відчуття динамічної, ритмічної та художньої цілісності творів. Характеристика рис кожного музичного твору. Визначення інтонаційної, динамічної, ритмічної функцій. Закріплення навичок кантиленного звуковидобування. Робота над розвитком слухового самоконтролю.

Література: 4-5.

Додаткова література: 1 – 3

Тема 8. Розвиток навичок стильової і жанрової інтерпретації музичних творів

Уміння використовувати знання про форму, характер, динаміку розвитку творів. Закріплення виконавських навичок гри на музичному інструменті, знань про особливості звуковидобування, тембральності у творах різних стилів, жанрів, форм. Розширення музичного світогляду, розвиток творчих здібностей, відчуття динаміки, ритмічної та художньої цілісності творів.

Література: 3-5.

Додаткова література: 1, 4

6. Форми контролю та критерії оцінювання

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

(Розрахунок до екзамену у 7 семестрі)

№ п/п	Види діяльності	Макс.кількість балів за одиницю	Модуль 4 (3 курс)		Модуль 5 (4 курс)	
			Кількість одиниць	Макс.к-ть балів	Кількість одиниць	Макс.к-ть балів
1.	Робота на практичному занятті	10	8	80	9	90

2.	Виконання завдань для самостійної роботи	5	1	5	-	-
3.	Відвідування практичних занять	1	8	8	9	9
4.	Модульний контроль	25	1	25	1	25
	Разом		–	118	–	124
	Максимальна кількість балів: 242					
	Екзамен					
	Коефіцієнт: 4,03					

6.3.Форми контролю та критерії оцінювання

Оцінювання роботи студентів здійснюється шляхом **поточного** та **підсумкового** контролю.

Поточний контроль оцінює роботу студента на практичному занятті та його самостійну роботу за такими критеріями:

- попереднє оцінювання (діагностика рівнів музично-естетичного та фахового розвитку, з'ясування індивідуальних особливостей та здібностей студента);
- оцінка самостійної підготовки студента до заняття;
- оцінювання активності й результативності роботи студента протягом аудиторного заняття;
- оцінювання процесу та результату опанування студентом проблемних завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності;
- поточне оцінювання готовності студента до контрольних заходів з урахуванням здатності до самоаналізу, самооцінки і самоконтролю.

Залік – вид контролю, при якому засвоєння студентом навчального матеріалу з дисципліни оцінюється на підставі результатів поточного та модульного контролю, самостійного опрацювання та відвідування занять протягом терміну вивчення навчальної дисципліни.

Екзамен - передбачає концертне виконання індивідуальної екзаменаційної програми, яка складається з двох різнохарактерних творів. Виконання студентом програми демонструє сформовані професійні компетентності, володіння практичними навичками гри на додатковому музичному інструменті.

6.4. Шкала оцінювання поточного контролю

№п/п	Рейтингові бали (визначає викладач)	Критерії оцінювання
1	9 - 10	Високий рівень самостійної підготовки до музичного заняття. Активність і результативність роботи студента протягом заняття. Здатність виявляти причинно-наслідкові зв'язки, формувати висновки і узагальнення, вільно поєднувати теоретичні і практичні знання.
2	7 - 8	Якісна самостійна підготовка з незначними недоліками до музичного заняття. Розуміння змісту практичних завдань. Недостатня активність, ініціативність та результативність студента в процесі заняття.
3	5 - 6	Середній рівень самостійної підготовки до музичного заняття. Пасивність на занятті, неспроможність до обрuntuвання, аргументації, самоаналізу та самоконтролю. В практичній роботі допускаються суттєві неточності та помилки. Недостатня результативність праці.
4	3 - 4	Низький рівень самостійної підготовки до музичного заняття. Недостатність теоретичних знань і практичних умінь. Пасивність на занятті, нездатність до опанування проблемних завдань.
5	1 - 2	Відсутність самостійної підготовки до заняття; активності та результативності роботи студента протягом заняття. Неспроможність виконувати необхідні практичні завдання, невміння робити узагальнення і висновки.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ

(МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ)

<i>Бали</i>	<i>Оцінка</i>	<i>Визначення</i>
23-25	Відмінно	Довершене художнє виконання інструментальних творів лише з незначною кількістю помилок, що не мають принципового значення у демонстрації вищого рівня компетентності; стилістично вірне виконання, без порушень авторського тексту.
21-22	Дуже добре	Художньо переконлива інтерпретація творів вище середнього рівня досконалості з незначними помилками на високому рівні компетентності; стилістично вірне виконання з незначними порушеннями авторського тексту.
19-20	Добре	Програма опанована, виконана з невеликою кількістю змістовних помилок, що забезпечило прояв необхідної компетентності; незначні стилістичні похибки з деякими порушеннями авторського тексту.
17-18	Достатньо	Програма виконана, але зі значною кількістю технічних та змістовних недоліків, що знижують рівень компетентності до середнього. Технічно недосконале, невпевнене виконання всіх творів програми.
15-16	Задовільно	Виступ задовольняє мінімальні вимоги до академічного виконання музичних творів на низькому рівні компетентності. Цілісне виконання всієї програми з допущенням текстових, інтонаційних, темпових та інших недоліків.
1-14	Незадовільно	Відсутність цілісного виконання програми; виконання музичних творів зі значними художньо - технічними недоліками, що не задовольняє мінімальних вимог до необхідного рівня компетентності.

6.5. Шкала оцінювання підсумкового контролю (екзамен)

Кількість балів	Значення оцінки
37-40	Виконання творів програми на високому художньо-виконавському рівні. Темброва виразність звуку, володіння різноманітними прийомами звуковидобування, технічними навичками. Володіння стильовими особливостями музики різних епох, високий рівень музично-естетичного мислення, художньо-образна довершеність виконання. Достатній рівень психологічної підготовки до сценічного виконання.
32-36	Виконання творів програми на високому художньо-виконавському рівні. Володіння основними прийомами звуковидобування, технічними навичками. Стійке відчуття метроритму, володіння навичками поліфонічного мислення, цілісністю форми. Досить повне відтворення художньо-образного змісту творів. Проте виконання одного або кількох творів відрізняється стандартним мисленням, відсутністю навичок творчої інтерпретації, скутістю у володінні матеріалом.
26-31	Виконання творів програми на достатньому художньо-виконавському рівні. Обмежений арсенал використання засобів звуковидобування, технічних навичок. Володіння навичками поліфонічного мислення, відчуття метро ритму. Проте відсутність переконливого художньо-виконавського змісту у виконанні, одноманітність звуку, неналежне відчуття стилю в одному або в кількох творах програми.
20-25	Виконання музичних творів на посередньому художньо-виконавському рівні. Слабка технічна підготовка, неточність поліфонічного мислення, нестійке відчуття метро-ритму, відсутність переконливого художньо-виконавського змісту у творах програми.
1-19	Фрагментарне відтворення тексту, грубе порушення авторського тексту, низький технічний рівень, примітивне художньо-образне мислення.

6.6. Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. Навчально-методична карта дисципліни

(7 семестр: Разом: 18 год.-практ., 2 год.- МК, 10 год.- семестр. контроль)

7 семестр	
Модулі	Змістовий модуль 5
Назва модуля	Розкриття художніх образів в музичних творах програмного матеріалу
Практичні год.	18
Теми практичних занять	<div style="display: flex; justify-content: space-between;"> <div style="width: 20%;">Удосконалення виконавських навичок в процесі вивчення дитячого репертуару</div> <div style="width: 20%;">Розширення музичного світогляду. Реалізація художньо - образного задуму композитора в процесі виконання творів</div> <div style="width: 20%;">Робота над диханням, артикуляцією, характером у музичних творах</div> <div style="width: 20%;">Реалізація художньо - образного задуму композитора в процесі виконан. творів</div> <div style="width: 20%;">Розвиток і удосконалення професійних музичних умінь та навичок</div> <div style="width: 20%;">Створення художнього образу, відтворення емоційного змісту твору</div> <div style="width: 20%;">Розвиток внутрішнього слуху та образних уявлень. Слуховий самоконтроль</div> <div style="width: 20%;">Розвиток навичок стилізованої і жанрової інтерпретації музичних творів</div> </div>
Модульний контроль	
Вид підсумкового контролю	Екзамен
Підготовка і складання підсумкового контролю :10 год	

Основна література

1. Завалко Катерина Володимирівна. Методичні засади самовдосконалення майбутнього вчителя музики в процесі навчання гри на скрипці [Текст] : дис... канд. пед. наук: 13.00.02 / Завалко Катерина Володимирівна ; Національний педагогічний ун-т ім. М.П.Драгоманова. - К., 2019. – 266 с.
2. Завалко Катерина Володимирівна. Самовдосконалення вчителя музики: теорія та технологія [Текст] : [монографія] / К. В. Завалко. - Черкаси : Вид. від. ЧНУ ім. Богдана Хмельницького, 2020. - 274 с. - Бібліогр.: с. 251-272.
3. Кияновська Л.О. Українська музична культура: навч. посібник/Л.О. Кияновська.- Львів: Тріаді плюс, 2018.-356с.
4. Михалюк А.М. Формування виконавської культури майбутніх учителів музики засобами українського фортепіанного мистецтва: навчально-методичний посібник/А.М. Михалюк.-К. : Видавництво Ліра-К, 2016.-220с.
5. Олексюк О.М., Бондаренко Л.А. Методика викладання музичних дисциплін у вищій школі: навч. посіб./ О.М.Олексюк, Л.А. Бондаренко.-К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2018.-112с.

Додаткова література

1. Гаркуша Л.І., Економова О.С. Формування професійних навичок і вмінь студентів на заняттях з основного музичного інструмента (фортепіано) : навчально-методичний посібник / Л.І.Гаркуша, О.С.Економова. – К.: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2018. – 100 с.
2. Мітлицька В.А., Гердова Т.С. Типологізація навчальних програм для студентів музично-педагогічних факультетів: Методичні рекомендації до практичних занять курсу «Концертмейстерський клас». – Мелітополь, 2003р.
3. Олексюк О.М. Музична педагогіка: Навчальний посібник / О.М.Олексюк. – К.: Київ. ун-т ім. Б.Грінченка, 2017. – 188 с.
4. Падалка Г.М. Педагогіка мистецтва (теорія і методика викладання мистецьких дисциплін) .-К. : Освіта України, 2016.-274с.
5. Пляченко Тетяна Миколаївна (2017) Виховання школярів засобами колективно-інструментального музикування Вісник Черкаського університету (21). С. 89-95.